

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2009. május 14.

FÖLDRAJZ
KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2009. május 14. 14:00

I.

Időtartam: 20 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM

Fontos tudnivalók

Az írásbeli vizsga során két feladatlapot kell kitöltenie.

Az **I. részfeladatlap** megoldására felhasználható időkeret **20 perc**, ebben a részben **a középiskolai atlasz**, illetve egyéb segédeszköz **nem használható**. Az idő letelte után **a megoldott feladatlapot adja át a felügyelő tanárnak!**

A feladatokat **tetszőleges sorrendben** oldhatja meg.

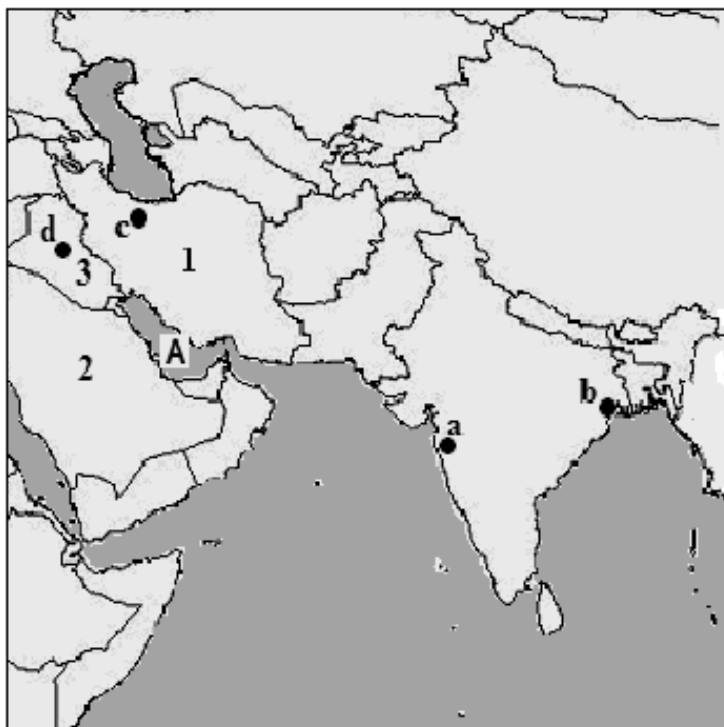
Először figyelmesen **olvassa el** a feladatokban megfogalmazott kérdéseket, majd **gondolja át** válaszát, és azt **tintával (tollal) írja be** a megfelelő helyre! Ha szükséges, a megoldást javíthatja, de a nem egyértelmű áthúzás, javítás, valamint ceruzával történt beírás esetén az adott feladatrésszre pontot nem kaphat.

Az egyes feladatok megoldásával **elérhető** maximális **pontszámról**, illetve részpontszámokról a feladatok mellett/után feltüntetett pontok tájékoztatnak. Kérjük, hogy a **szürke négyzetekbe semmit ne írjon!**

1. rész

A feladatlap-rész megoldásához atlasz nem használható!

1. Tanulmányozza a térképvázlatot, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

a) Nevezze meg a térképvázlatban a számokkal jelölt országokat és a kisbetűvel jelölt városokat!

- 1.
- 2.
- 3.
- a.
- b.
- c.
- d.

7 pont	
--------	--

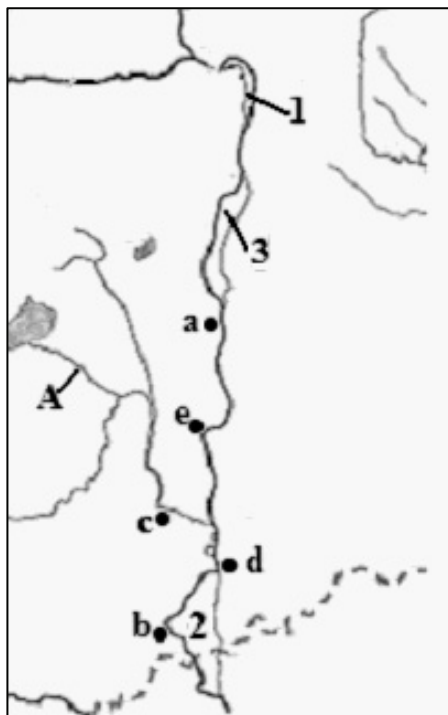
b) Nevezze meg a nagybetűvel jelölt topográfiai fogalmat!

A:- öböl

1 pont	
--------	--

8 pont	
--------	--

2. Tanulmányozza a térképvázlatot, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

a) Nevezze meg a térképvázlatban a számokkal jelölt szigeteket és a kisbetűkkel jelölt városokat!

- 1.
- 2.
- 3.
- a.
- b.
- c.
- d.
- e.

8 pont	
--------	--

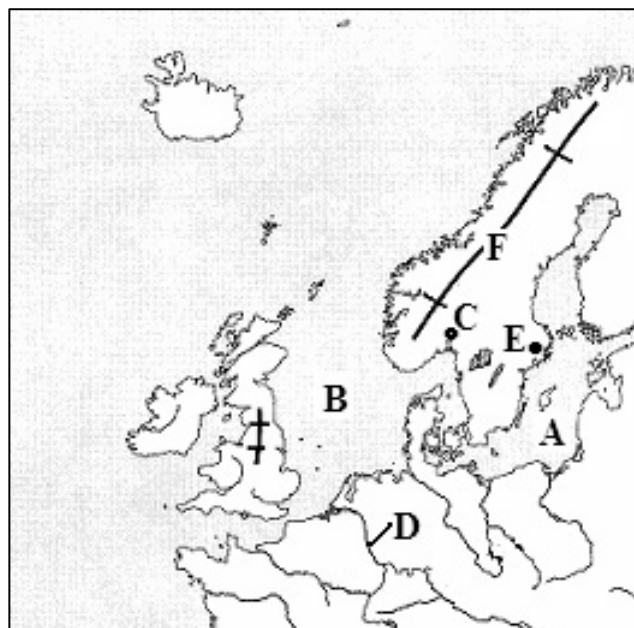
b) Nevezze meg a térképvázlatban az „A” betűvel jelölt folyót (csatornát)!

A

1 pont	
--------	--

9 pont	
--------	--

3. Tanulmányozza a térképvázlatot, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

a) Mit jelölnek a térképvázlatba írt nagybetűk? Írja a topográfiai fogalom nevét a betűjele utáni vonalra!

- A. -tenger
- B. -tenger
- C. (főváros)
- D. (folyó)
- E. (főváros)

5 pont

b) Melyik hegységrendszerhez tartozik az **F** betűvel jelölt hegység?

.....

Melyik földtörténeti időben keletkezett?

.....

2 pont

c) Nevezze meg a **B** betűvel jelölt tenger ásványkincsét!

.....

1 pont

8 pont

<i>A feladatlap-résszel elérhető összes pontszám:</i>	<i>25 pont</i>	
--	-----------------------	--

Feladat sorszáma	Maximális pontszám	Elért pontszám
1.	8	
2.	9	
3.	8	
I. Topográfiai ismeretek, készségek feladatsor		
ÖSSZESEN	25	

javító tanár

Dátum:

	elért pontszám	programba beírt pontszám
I. Topográfiai ismeretek, készségek feladatsor		

javító tanár

jegyző

Dátum: Dátum:

Megjegyzések:

1. Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
2. Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2009. május 14.

FÖLDRAJZ
KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2009. május 14. 14:00

II.

Időtartam: 100 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM

Fontos tudnivalók

Az írásbeli vizsga során két feladatlapot kell kitöltenie.

A **II. részfeladatlap** megoldására felhasználható időkeret **100 perc**. Ebben a részben a megoldáshoz használhatja a **középiskolai atlaszt**. Amennyiben indokolt, **használjon zsebszámológépet**, de a feladatlapban minden esetben **tüntesse fel a megoldás menetét is**. Ha szükséges, használhat körzőt és vonalzót is.

A feladatokat **tetszőleges sorrendben** oldhatja meg.

Először figyelmesen **olvassa el** a feladatokban megfogalmazott kérdéseket, majd **gondolja át** válaszát, és azt **tintával (tollal) írja be** a megfelelő helyre! Ha szükséges, a megoldást javíthatja, de a nem egyértelmű áthúzás, javítás, valamint ceruzával történt beírás esetén az adott feladatrésztre pontot nem kaphat.

Mindig a feltett kérdéseknek megfelelően válaszoljon! Az elvártnál több válasz (pl. kettő helyett három példa megnevezése) nem jár többletponttal.

Az egyes feladatok megoldásával **elérhető** maximális **pontszámról**, illetve részpontszámokról a feladatok mellett/után feltüntetett pontok tájékoztatnak. Kérjük, hogy a **szürke négyzetekbe** semmit **ne írjon!**

2. rész*A feladatlap-rész megoldásához atlasz használható!***1. A k.h. 20°-án helyi idő szerint pontosan déli 12 óra van.****a)** Mennyi a helyi idő ebben az időpontban Greenwich-ben?*A számítást itt végezze!*

A helyi idő Greenwich-ben:

3 pont

--

b) Melyik hosszúsági kör mentén van a Földön ebben az időpontban helyi idő szerint éppen éjfél?*A számítást itt végezze!*

a mentén.

2 pont

--

5 pont

--

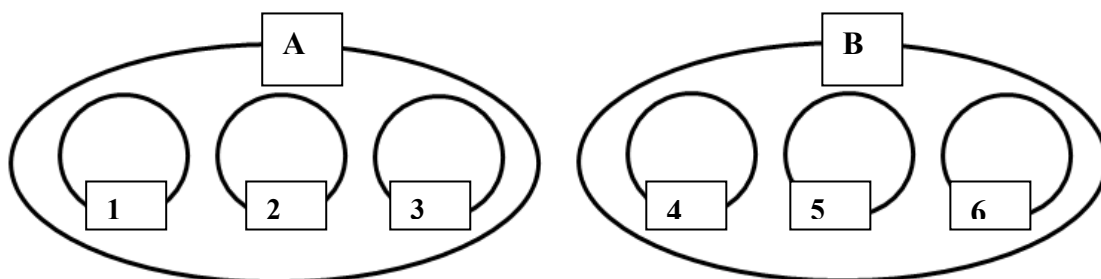
2. Döntse el, hogy igazak vagy hamisak a következő állítások! Írjon I betűt az igaz, és H betűt a hamis állítások sorszámára elé!

- 1. A nagy méretarányú térképek kis területeket nagy részletességgel ábrázolnak.
- 2. Az 1 : 20 000 méretarányú térképen mért 10 cm a valóságban nagyobb távolságnak felel meg, mint az 1 : 200 000 méretarányún mért 10 cm távolság.
- 3. Az atlasz térképlapjainak jobb széle felé van a keleti irány.
- 4. Minél magasabban fekszik a tengerszint felett egy alföld, annál sötétebb árnyalatú zölddel ábrázolják a domborzati térképen.

4 pont

--

3. Az ábra a kőzeteket kialakulásuk szerint halmazokba csoportosítja. A betűk és a számok a halmazok nevét helyettesítik. Az ábra alatt olyan állításokat olvashat, amelyek segítik a halmazok azonosítását (megnevezését). Írja a betűkkel és számokkal jelölt kőzetcsoportok nevét a vonalra! Nem minden halmazhoz tartozik állítás, de a megadottak segítik a hiányzó kőzetcsoportok megnevezését.

1. Lassú kihűlés során keletkeznek, ezért ásványaikra a nagy kristályméret jellemző.
3. A Mátra fő tömegét alkotó kőzet is ide tartozik.
4. Más kőzetek aprózódásával, tovaszállításával és felhalmozódásával keletkeznek.
6. Élőlények maradványaiból jöttek létre.

A.

B.

1.

4.

2.

5.

3.

6.

8 pont	
--------	--

4. A folyó melyik szakaszjelleghöz kapcsolhatók az alábbi állítások? Írja az állítás sorszámát a megfelelő szakaszjellegh alá a négyzetbe! Egy állítás csak egy helyre írható. Nem tud minden négyzetbe számot írni.

alsószakasz

középszakasz

felsőszakasz

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

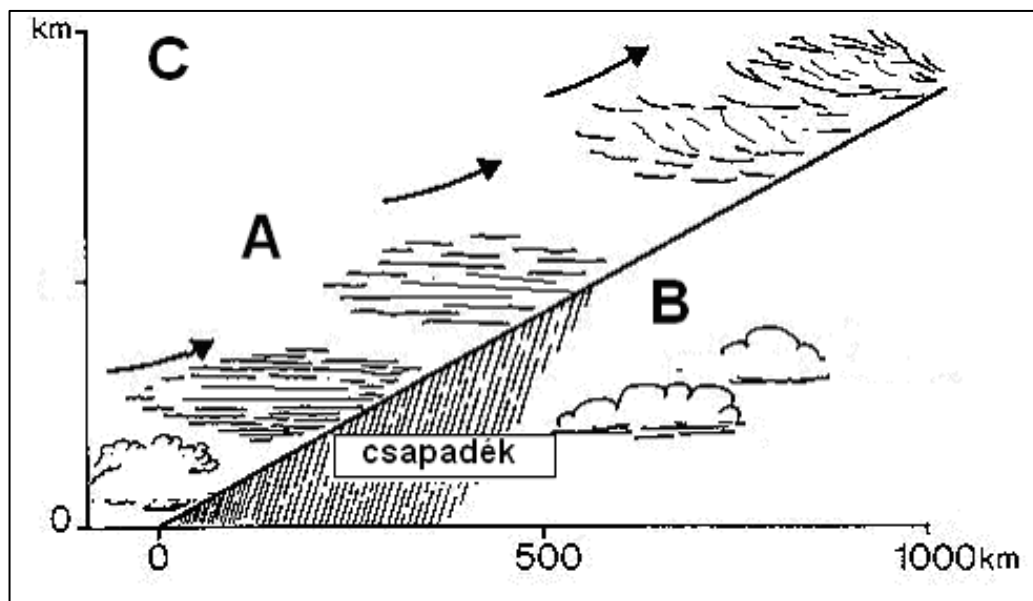
☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

1. V-alakú völgyet vág.
2. Kanyarokat fejleszt.
3. Szigeteket épít.
4. Mérsékelt lejtésű területen folyik.
5. Ilyen a Tisza hazai szakasza.
6. Ilyen a Duna Visegrádnál.

6 pont	
--------	--

5. Tanulmányozza az ábrát, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

- a) Nevezze meg az ábrázolt légköri jelenséget!
- Mely másik légköri képződményhez kapcsolódik ez a jelenség?

2 pont	
--------	--

- b) Írja a kérdések melletti négyzetbe az egyetlen helyes válasz betűjelét!

1. Melyik állítás írja le legpontosabban az ábrán bemutatott légmozgást?

- A) Az **A**-val jelölt légtömeg függőlegesen felfelé mozog.
 B) A **B**-vel jelölt melegebb légtömeg fölé lassan felkúszik az **A**-val jelölt hidegebb légtömeg.
 C) Az **A**-val jelölt melegebb légtömeg lassan felkúszik a **B**-vel jelölt hidegebb légtömeg fölé.
 D) A **B**-vel jelölt légtömeg gyorsan mozog, és beékelődik az **A**-val jelölt légtömeg alá.

2. Hogyan alakul a légnyomás az adott tájon, az időjárási front közeledtével?

- A) A légnyomás fokozatosan csökken.
 B) A légnyomás lényegesen nem változik.
 C) A légnyomás hirtelen, ugrásszerűen változik.
 D) A légnyomás lassan emelkedik.

3. Mi várható a csapadékszónában?

- A) zápor
 B) heves jégeső
 C) csendes eső
 D) felhőszakadás

3 pont	
--------	--

- c) Ebben a feladatban két helyes megoldást kell megjelölnie. Írja a megfelelő betűket a négyzetekbe!

Melyik irányba haladva tapasztalnánk hőmérsékletnövekedést? Válaszoljon az ábrán szereplő betűk alapján!

		A) A→C
		B) C→A
		C) A→B
		D) B→A

2 pont	
--------	--

7 pont	
--------	--

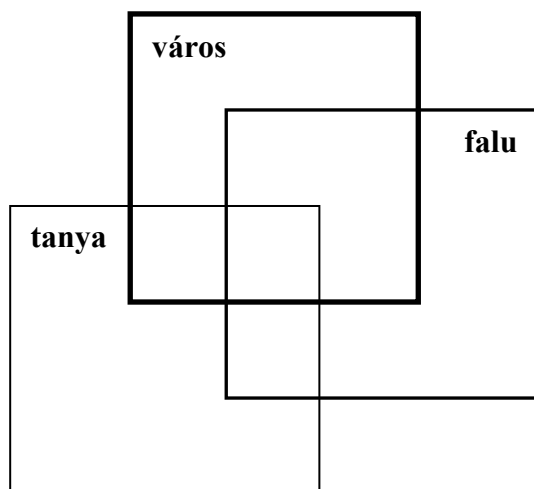
6. Helyezze el a megadott fogalmakat a táblázatban aszerint, hogy melyik **földrajzi övre** jellemzőek! Írja be az övek nevét és a hozzájuk kapcsolódó fogalmak betűjelét! *Nem tud minden fogalmat elhelyezni.*

- Talaj:** A) sivatagi váztalaj, B) barna erdőtalaj,
C) szavannai vörösföld, D) podzol
- Termesztett növény:** E) cukorrépa, F) datolyapálma, G) kávé
- Uralkodó szél:** H) váltakozva a passzát szélrendszer fel-/leszálló ága,
I) nyugatias szél,
J) passzát szélrendszer leszálló ága,
K) monszunszél

Öv neve
Jellemző talajtípus			
Jellemző termesztett növény		G	
Az uralkodó szél			I

10 pont	
---------	--

7. Írja az állítások számát a megfelelő településhalmazba!

1. Állandó település.
2. Magányos település.
3. Kialakulása és fejlődése az iparosodáshoz kapcsolódik
4. Észak-amerikai változata a farm.
5. A környezetére is kiterjedő központi funkciója van.
6. Csoportosítása a népességszám alapján is történhet.

6 pont

8. Tanulmányozza a táblázatot, majd válaszoljon a kérdésekre az adatok alapján!

A 15–74 éves népesség gazdasági aktivitása régióként

Régiók	Foglalkoztatottak	Munkanélküliek	Gazdaságilag nem aktívak*	Munkanélküliségi ráta
	1000 fő			%
2006. II. negyedév				
Közép-Magyarország	1246	64	899	4,9
Közép-Dunántúl	469	27	358	5,4
Nyugat-Dunántúl	429	25	318	5,5
Dél-Dunántúl	353	34	359	8,8
Észak-Magyarország	420	51	484	10,8
Észak-Alföld	529	64	562	10,7
Dél-Alföld	488	41	501	7,7
ÖSSZESEN	3934	306	3481	7,2

Forrás: KSH

* A gazdaságilag nem aktív népességbe tartoznak a nyugdíjasokon, anyasági ellátásban részesülőkön és a nappali tagozatos tanulókon kívül azok, akiknek nincs rendszeres jövedelmük, de nem regisztrált munkanélküliek

a)

1. Mekkora a 15–74 éves korosztály létszáma az országban?

..... fő

2. Megközelítőleg hány százaléka a 15–74 éves korosztály az ország teljes népességének?

A számítást itt végezze!

Az ország népességének %-a.

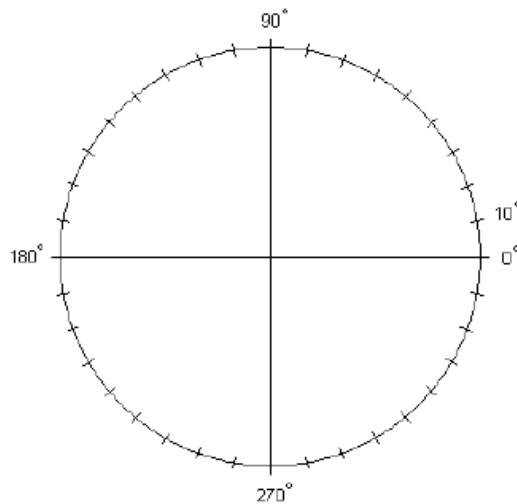
3 pont

b) Melyik régióban haladja meg a legnagyobb mértékben a gazdaságilag nem aktív népesség száma a foglalkoztatottakét?

Régió:

1 pont

c) Készítsen kördiagramot a foglalkoztatott népesség régiók szerinti megoszlásáról! Írja be a körcikkbe az egyes régiók megnevezését és a hozzájuk kapcsolódó ábrázolt %-os értékeket is egész számra kerekítve!

3 pont 7 pont

9. Olvassa el a szövegrészletet, majd oldja meg a feladatokat!

Elkészült az üvegházhatású gázok legfrissebb magyarországi leltára, amely szerint a hazai kibocsátás 2006-ban 78,6 millió tonna szén-dioxid egyenérték volt. Noha az emisszió 2005-höz képest 2 százalékkal csökkent, a közlekedésből származó kibocsátások erőteljes növekedést mutatnak.*

A legfontosabb üvegházhatású gáz továbbra is a szén-dioxid, amely az összes üvegházhatásért felelős kibocsátás 77 százaléka. A szén-dioxid emisszió döntő részben az energiaszektorban keletkezik a fosszilis tüzelőanyagok elégetése révén.

A metán 10 százalékos arányt képvisel a teljes kibocsátáson belül. Elsősorban az állattenyésztés és a hulladékgazdálkodás során keletkezik, de a földgáz szállításakor is illan el belőle.

A 12 százalékos részarányú dinitrogén-oxid elsősorban a mezőgazdasági tevékenység során, illetve a vegyipari termelés következtében kerül a levegőbe.

A fluor tartalmú gázok összesen 1 százalékot képviselnek, de tendenciájuk növekvő, főleg a hűtő- és klímaberendezések alkalmazása miatt.

A teljes kibocsátás több mint háromnegyede az energiaszektor számlájára írható. A mezőgazdaság 11 százalékkal, az ipari folyamatok további 8 százalékkal járulnak hozzá az üvegházhatású gázok kibocsátásához, míg a hulladékszektor 5 százalékot képvisel a leltárban.

Az erdők (és a földhasználati változások) kiemelt figyelmünkre érdemesek, mivel általában elnyelőként viselkednek, vagyis kivonják a szén-dioxidot a levegőből: 2006-ban csaknem 6 millió tonnát.

Forrás: National Geographic Online 2008. április 16.

** szennyezőanyag kibocsátása*

a) Karikázza be az alábbi kérdésekre adható egyetlen helyes válasz betűjelét!

1. Mely gazdasági tevékenységben növekedett a legnagyobb mértékben az üvegházhatású gázok kibocsátása?
 - a) Az energiagazdaságban.
 - b) A közlekedésben.
 - c) A mezőgazdaságban.
2. Mely tevékenység bocsátja ki a legtöbb szén-dioxidot?
 - a) Az energiatermelés.
 - b) A hulladékgazdálkodás.
 - c) Az erdőgazdálkodás.
3. Mely jelenségért felelősek elsősorban az üvegházhatást fokozó gázok?
 - a) Az ózonréteg ritkulásáért.
 - b) A globális felmelegedésért.
 - c) A talaj elsavanyodásáért.

4. Mivel lehetne a leghatékonyabban csökkenteni az üvegházhatású gázok kibocsátását?
- A klímaberendezések használatának visszaszorításával.
 - A szelektív hulladékgyűjtéssel.
 - Energiatakarékossággal.
5. Melyik erőművünk bocsátja ki a legtöbb szén-dioxidot a felsoroltak közül?
- A paksi.
 - A visontai.
 - A tiszalöki.

5 pont	
--------	--

- b) Állítsa részesezésük alapján növekvő sorrendbe a cikkben szereplő üvegházhatású gázokat!
-

1 pont	
--------	--

6 pont	
--------	--

10. Mely országokra vonatkoznak az alábbi megállapítások? Írja a betűjelet a megfelelő megállapítás sorszama elé a pontozott vonalra!

- Németország
- Franciaország
- mindkettő
- egyik sem

- 1. Fizetőeszköze az euró.
- 2. Szénhidrogén-bányászata jelentős.
- 3. Az elektromos energia termelésében legfontosabbak az atomerőművek.
- 4. Meghatározó szerepe van az Európai Unió agrárpolitikájának kialakításában.
- 5. Gazdaságának fontos ága az autógyártás.
- 6. Jelentős területi fejlettségi különbség figyelhető meg az országban.
- 7. Iparának jellegzetes ága a divat- és kozmetikaiipar.
- 8. Államformája szövetségi köztársaság.
- 9. Az Európai Unió alapító tagja volt.

9 pont	
--------	--

11. Mely fogalmakra ismer a meghatározások alapján? Írja a fogalom nevét a meghatározás után a vonalra!

1. Olyan értékpapír, amely tulajdonosi jogokat is biztosít:
2. Egy ország törvényes fizetőeszköze:
3. Ezzel fizet az, aki a folyószámlájáról átutalja a gázzámlán szereplő összeget a gázművek számlájára:

3 pont	
--------	--

12. Az alábbi országcsoportok tagjai világviszonylatban is kiemelkedők egy-egy nyersanyag vagy termék előállításában. Írja a rájuk jellemző tevékenység betűjelét az országcsoportok sorszámához mellé! Nem tud minden tevékenységet elhelyezni.

- A) feketekőszén-bányászat, B) kőolajkitermelés, C) rizstermesztés.
 D) narancstermesztés, E) gépkocsigyártás, F) textilipar

1.	2.	3.	4.
Szaúd-Arábia	Spanyolország	Kína	USA
Oroszország	Olaszország	India	Japán
Mexikó	Görögország	Lengyelország	Németország
USA	Izrael	Oroszország	Dél-Korea

4 pont	
--------	--

<i>A feladatlap-résszel elérhető összes pontszám:</i>	<i>75 pont</i>	
--	-----------------------	--

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Topográfiai ismeretek, készségek — feladatsor		25	
II. Földrajzi ismeretek, képességek — feladatsor	1.	5	
	2.	4	
	3.	8	
	4.	6	
	5.	7	
	6.	10	
	7.	6	
	8.	7	
	9.	6	
	10.	9	
	11.	3	
	12.	4	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

javító tanár

Dátum:

	elért pontszám	programba beírt pontszám
(I. Topográfiai ismeretek, készségek — feladatsor II. Földrajzi ismeretek, képességek — feladatsor) Írásbeli vizsgarész pontszáma		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum: